

İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Düzeyleri

Sınıf Öğretmeni S.Uğur ALTINTAŞ
Cumhuriyet İlköğretim Okulu Demirci/Manisa

ÖZET

Bu Araştırmanın amacı, 2002-2003 öğretim yılında ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri; cinsiyet, yaş, geçen yıl Sosyal Bilgiler dersinden aldığı not, bu yıl Sosyal Bilgiler dersinden aldığı not, yerleşim yeri ve ailesinin toplam gelir düzeyidir.

Araştırmanın verileri 2002-2003 öğretim yılında okutulan Sosyal Bilgiler dersine yönelik 8 yerleşim yerinde; 15 ilköğretim okulunun 7. sınıflarında okuyan 391 öğrencinin Öğrenci Tutum Düzeyi Bilgi Formu'na verdikleri cevaplardan elde edilmiştir. Araştırma betimsel niteliktedir. Araştırma sonuçlarına göre ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum düzeyleri nötr bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Duyuşsal Alan, İlköğretim, Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum, Eğitim Hedeflerinin Sınıflandırılması

The 7 th Grade Primary School Student's Attitude Towards Social Science Subject

ABSTRACT

The aim of this research is to determine attitude levels of 7th grade primary school students, who are enrolled in 2002-2003 academic year, towards Social Science Subject Independent variables of the research as follow: sex, age, years the grade of Social Science Subject of previous year. The residential situation and their familys' yearly income.

The data in this resarch has been collected by using the responses, of 391 7th grade students of 15 primary schools, in 8 regions, to Student Attitude Level Information Form . This is a descriptive study. Based on the analysis it has been found that the 7th grade primary school students' attitudes towards the Social Science Class have been found neutral.

Key Words: Affective domain, Primary School, Attitude Towards Social Science Class, Taxonomy Of Educational Objectives.

GİRİŞ

Eğitim süreci biyolojik bir varlık olan insan için doğar doğmaz başlar. Bu süreç önce ailede başlar, okulda ve çevrede devam eder, ömür boyu sürer. Çocuğun duygusal öğrenmeleri olan duyguları, hisleri ve tutumları da onun eğitimi gibi yine okul öncesinde ailesinin yanında başlar ve bu süreç okulda devam eder. Öğrencilerin okul yaşantıları çoğunlukla bilişsel alanın bilgi düzeyindeki hedefleri karşılar nitelikte düzenlenmiştir. İlköğretimde yer alan öğretim programları incelendiğinde bilişsel alanın bilgi düzeyindeki hedeflerinin diğer üst hedeflerden daha fazla olduğu görülebilir. Bilişsel alanın bilgi düzeyine

bu kadar önem veren bir öğretim programını uygulamak, öğretmene ezber eğitim yapmaktan başka pek şans bırakmayacaktır. Bu faktör ezbere eğitim sistemini destekler bir tutum içindeyken duyuşsal alandaki hedeflerin gerçekleşmesi zor bir ihtimal olarak görülebilir. Bacanlı'nın (1996:94) da vurguladığı gibi eğitim sistemleri, bilişsel hedeflere ağırlık vermekte, psikomotor hedefleri el yordamı ile yerine getirmeye çalışmakta, duyuşsal hedefleri ise ihmal etmektedir .

Okulun amacı bütün öğrencileri etkin birer Türk vatandaşı olarak yetiştirmektir. Okullar, genç kuşakları geleceğe hazırlayan, kültür aktarımını sağlayan ve öğrencileri birer dünya vatandaşı haline getirmekle görevli kurumlardır. İlköğretim programlarının bütün amacı öğrencileri iyi birer toplum, bölge, millet ve dünya vatandaşı haline getirmektir. Eğer demokraside üretken vatandaşlar isteniyorsa eğitim programı bilgi, tutum ve beceri üzerine yoğunlaşan bir nitelik taşımalıdır. (YÖK Dünya Bankası Projesi,1996:1.1). Bu yüzden çocuğun sosyalleşmesi, demokratik ortamda toplumu etkileyecek kararlar alması ve karşılaştığı problemlere çözümler bulması isteniyorsa bilişsel, duygusal ve motorsal alanın birlikteliğini göz ardı edilmemelidir. Bireylerin demokrat ve üretken birer vatandaş olarak yetişmesi isteniyorsa zorunlu olan, ilköğretim öğretim programının bilgi, tutum ve beceri üzerinde yoğunlaşan bir nitelik taşıması gerekmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde; öğrencilerin duyuşsal giriş davranışlarının akademik başarıları ile yakından ilgisinin olduğunu görmekteyiz. Baykul (1990)'a göre özellikle Fen ve Matematik derslerindeki başarı ve duyuşsal alan davranışları arasındaki ilişki ve belirli yöntemlerin öğrencilerin Fen, Matematik, Müzik, İngilizce vb. gibi çeşitli derslere karşı olan tutumlarına etkisi araştırmalarla kanıtlanmıştır. Fen, Matematik, Müzik ve İngilizce derslerindeki başarı arasındaki ilişki Sosyal Bilgiler dersi için de beklenmektedir. Bilişsel, duyuşsal, psikomotor alanlardan oluşan eğitim hedeflerinin saç ayağına benzer bir şekilde dengelendiği düşünülürse bu alanlardan birisinin ihmali sonunda öğrencilerin bir yönüyle eksik yetiştirileceği varsayılabilir. Bloom'un ortaya koymuş olduğu taksonomisi de saç ayağı gibidir. Eğitimin bu taksonominin eşgüdümünden farklı şekilde çalışması düşünülemez. Eğitimde bir takım nesnelere karşı olumlu veya olumsuz duyguların kazandırılması toplum ve devlet tarafından istenilen değerlerin yeni nesillere aktarılması hedeflenir. Bunlar da açıkça duyuşsal alan hedefleridir. Ancak bu hedefler eğitimin genel amaçları veya okulun genel amaçları gibi eğitimle ilgili genel amaçlar olarak belirtilir ama özel amaçlara inildikçe duyuşsal hedeflerin yerini bilişsel hedefler almaya başlar. Bacanlı (1999)'ya göre ana okulu veya ilköğretim çağındaki çocuklar için hazırlanan bir bilgisayar kursu için belirlenen hedeflerin içinde hiç duyuşsal alan hedefleri yer almamaktadır. Oysa açıktır ki, bir kişinin bilgisayarı ve bilgisayar kullanmayı "sevmesi" bilgisayar kullanmayı bilmesinden daha önemlidir. Kısaca, genel olarak tüm eğitim aşamalarında duyuşsal hedeflere öğretimsel amaçlar arasında oldukça az yer verilmektedir. Dersin özel hedefleri alt düzeyde incelendiğinde, bilişsel hedeflerden oluştuğu, duyuşsal hedeflerin ihmal edildikleri görülmektedir. Buna göre denilebilir ki, eğitim sistemimiz genel olarak bilişsel hedeflere dayanmaktadır. Bu güne kadar

yapılan araştırmalarda bilişsel öğrenmeyi etkileyen faktörler üzerinde durulmuş olduğundan duyuşsal ve psikomotor alana ait araştırmalara az rastlanmaktadır. Oysa ki öğrenmede bu üç alan birbirini etkilediği ve davranış değişikliklerinin üç alanda birden gerçekteştiği bilinmektedir. Son zamanlarda duyuşsal alan hem eğitimin bir parçası olarak kabul edilmiş, hem de araştırmaların odak noktası olarak görülmüştür (şahin ve diğerleri,2000:1).

Senemoğlu'nun (Bloom 1976,s.92-95)'dan aktardığına göre; duyuşsal giriş özellikleri arasında başarıyı belirlemede en yüksek etkiye sahip akademik benlik kavramı, öğrencinin öğrenme özgeçmişine dayalı olarak, hedeflerle tutarlı öğrenme düzeyine ulaşıp ulaşamayacağına ilişkin kendini algılayış tarzıdır. Benzer giriş davranışlarıyla öğrenme-öğretme sürecine giren öğrencilerden başarısızlığa uğrayanların akademik benlik kavramlarının olumsuzlaştığı ve öğrenme düzeylerinin düştüğü; başarı ile karşılaşan gruptakilerin ise akademik benlik kavramlarının olumlu hale geldiği ve başarı düzeylerinin de yükseldiği gözlenmektedir. Öğrenci dersi başaracağına inanır ve ders öğretmenine güvenirse dersi öğrenmeye karşı istekliliği artabilir. Efe'nin (Bloom ,1979;s.159)'dan aktardığına göre; Eğitim ve öğretim faaliyetleri ne kadar iyi düzenlenirse düzenlensin, birey o öğrenmeye isteklilik duymuyorsa etkili bir öğrenme ve öğretme mümkün değildir. Bir dersteki başarı ya da başarısızlık sonuçta öğrencinin bu derse karşı nasıl bir duyguya sahip olduğunu ve onun bu konuda daha çok öğrenmeye istek duyup duymadığını belirleyen başlıca etken olmaktadır. Kısaca öğrencinin öğrenilecek ders, ünite ya da konuya karşı duyu ve tutumu ile öğrencinin önceki öğrenmelerini temel alarak o dersi öğrenip öğrenemeyeceği konusundaki kendi görüşü ve özgüveni öğrencinin o öğrenme ünitesindeki ya da dersteki başarısını etkilemektedir. Bir öğrencinin belli bir üniteyi iyi öğrenebilmesi için bu öğrencinin, öğretilecek olan üniteye açık olması o üniteyi iyice öğrenmeye karşı istek duyması ve güçlüklerle karşılaşması halinde bu güçlükleri aşmaya yetecek güç ve çabayı gösterebileceğine güvenmesi gerekir.

Özçelik' in (1995:116) Bloom'dan aktardığına göre, belli bir dersi öğretme durumunda olan biri için öğrencilerin okula ya da kendi kendilerine ilişkin görüşleri ve bunlara karşı tutumlarından çok, onların söz konusu derse ilgileri ve bu derse karşı geliştirmiş oldukları tutumları ilgi çekicidir. Bu araştırma ilköğretim okullarında sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin duyuşsal alan tutumlarını ölçülmesiyle ilgilidir. Araştırma bu alandaki eksikliği kapamak ve öğretmenlere rehber olması açasından önem kazanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın yöntemi, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum düzeyleri ile ilgili değişkenleri tanıtmaya, açıklama, değişkenler arasındaki ilişki derecesini saptama ve gerçeğin yansıtılabilmesi amaçlandığından bu bir betimsel çalışma olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada, anketle daha geniş bir kitleye ulaşıldığı ve örneklemin büyüklüğü evrene yaklařtıķça, örnekleme istatistikleri de evren parametresine yaklaşmasından

Arseven (2001) dolay, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum düzeylerini ortaya koymak için araştırmacı tarafından ilgili literatürler de taranarak 50 soruluk Öğrenci Tutum Düzeyi Bilgi Formu hazırlanmış ve uygulanmıştır. Ayrıca araştırmanın güvenilirliğini arttırmak amacıyla görüşme tekniği de uygulanmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

İstatistiksel işlemler için SPSS-10.00 (Statistical Packages for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Araştırmada uygulanan formlardan elde edilen bilgiler teker teker bilgisayarda SPSS paket programına kayıt edilmiştir. Elde edilen veriler ile ilgili olarak okullara ait; cinsiyet, yaş, yerleşim yeri, gelir düzeyi, geçen yılki Sosyal Bilgiler dersinin karne notu ve bu yılki Sosyal Bilgiler dersinin notu sorularına verilen işaretlemelerin yüzde ve frekans dağılımları hesaplanmıştır.

İki ilişkisiz örneklem (sorular ile cinsiyet) ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığını test etmek için "t" testi uygulanmıştır. Bir veya daha fazla değişkenle bağımlı bir değişken arasındaki ilişkiyi ifade eden tek yönlü ANOVA modeli ise; sorular ile yaş, yerleşim yeri, Sosyal Bilgiler dersinden geçen yılki aldığı karne notu, bu yılki aldığı not ve gelir düzeyi arasındaki anlam düzeyine bakmak için kullanılmıştır.

Tek yönlü ANOVA uygulanan değişkenlerdeki, (yaş, gelir düzeyi, yerleşim yeri, bu yılki aldığı not ve geçen yılki aldığı not) anlamlı bulunan gruplar arasındaki bulunan anlamların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey-b testi uygulanmıştır. 50 sorudan oluşan tutum ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,86, iç-tutarlılık katsayısı 0,84 olarak bulunmuştur. Elde edilen verilerden anlamlı bulunan sorular tablolar halinde bulgular ve yorumlar bölümünde sunulmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölüm, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda düzenlenmiştir. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik duyuşsal alanla ilgili tutumları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada öğrencinin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumunu etkileyebileceği varsayılan yedi farklı alt probleme ait bulgular betimlenmiştir.

Birinci Alt Problem: Araştırmanın birinci alt problemi; "7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum düzeyleri nedir?" şeklinde düzenlenmiş, okul ve okullara ait öğrencilerin tüm sorulardan aldıkları puanların aritmetik ortalamaları hesaplanmıştır. Araştırmaya katılan 15 okuldan elde edilen verilere göre Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutum düzeyleri 1,56 olarak bulunmuştur.

Bu durum İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının pozitif yada negatif yönde hiçbir tutum içersinde olmadıklarının bir göstergesi olup, nötr düzeyde bir tutum olduğundan söz edilebilir.

İkinci Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum düzeyleri “cinsiyet” e göre anlamlı farklılık göstermekte midir? şeklinde düzenlenmiştir. Bu alt problemin test edilebilmesi için ilişkisiz iki grup arasındaki farkın anlamlılığı için “t-testi”nden faydalanılmıştır.

Genel olarak anlamlı farklılık bulunan sorulara bakıldığında, bu soruların çoğunluğunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla pozitif tutuma sahip oldukları, erkek öğrencilerin ise daha fazla negatif tutum sergiledikleri söylenebilir. Bu da “Öğrencilerin cinsiyetleri açısından görüşlerine bakıldığında, kız öğrencilerin lehine bir durum söz konusudur” diyen Okumuş (2001)‘un yüksek lisans tezini ve “Öğrencilerin ve öğretmenlerin cinsiyetleri ile demokratik tutumları arasında bayanlar lehine anlamlı bir ilişki bulunmuştur” diyen Sağlam (2000)’ın araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Üçüncü Alt Problem: Araştırmanın üçüncü alt problemi; 7. sınıf öğrencilerinin, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin üzerinde durulmuştur. Bu soruya verilecek cevabın ne olduğunu belirlemek amacıyla örneklem grubuna t-testi uygulanmış ve tutum ölçeğinde yer alan 50 sorudan 6 sında 13 yaşında ve 14 yaşında olan öğrencilerin tutumları arasında $\alpha=0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu farklı bulunan sorular 3 farklı okuldan elde edilmiştir. Diğer 44 soruda ve 12 okulda hiçbir farklılık bulunmamıştır.

Genel olarak sonuçlara bakıldığında; 13 ve 14 yaşında olan öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının negatif olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemi: 7. sınıf ilköğretim öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumları ailelerinin oturduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Araştırma sonuçları yerleşim yeri açısından değerlendirildiğinde; yerleşim alanları büyüdükçe öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının arttığı görülmüştür.

Araştırmanın Beşinci Alt Problemi: 7. sınıf ilköğretim öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarının, “sosyal bilgiler dersinden, bir önceki yıl ve bu yıl aldıkları notlar “ a göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre; örneklemdaki öğrencilerden daha çok 4 ve 5 alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik daha fazla pozitif tutumlara sahip olduğunu görülmektedir. Bu sonuç, araştırmasında “Öğrencilerin bir akademik alanda kendisini başarılı görmesi akademik benlik kavramını yükseltmekte ve derse karşı olumlu tutumlar beslemektedir” sonucunu bulan Şahin ve diğerlerinin (2000) araştırmasını desteklemektedir.

Altıncı Alt Problem: 7. sınıf ilköğretim öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutum düzeylerinin, “ailesinin toplam aylık gelir düzeyleri “ ile anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmış ve sonuçlar Tablo-4.17’de verilmiştir.

Genel bir yorum yaparsak; ailesinin gelir düzeyi düşük ve orta olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Sosyal Bilgiler dersine yönelik daha fazla pozitif tutum gösterdikleri söylenebilir. Ailesinin gelir düzeyi iyi ve çok iyi olan öğrencilerin ise daha fazla negatif tutum gösterdikleri söylenebilir. Bu sonuçlar, “Babalarını mesleği açısından görüşleri ele alındığında ise, babası memur olan öğrencilerin hedeflere ulaşma düzeyleri en yüksek, babası çiftçi olanların ise en düşük olduğu görülmüştür.” Şeklinde belirten Okumuş (2001) ‘un yüksek lisans tezi bu sonucunu desteklemektedir.

Yedinci Alt Problem; 7. sınıf ilköğretim öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum düzeylerinin, “ devlet ve özel okullara “ göre anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmış ve özel okuldaki öğrenciler ile devlet okulundaki öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersine karşı tutum düzeyleri arasında; her iki grubun da tutumları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmada ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının nötr olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonuçları cinsiyet açısından değerlendirildiğinde, kız öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının erkek öğrencilerden daha fazla olduğu, yaş açısından değerlendirildiğinde tüm öğrencilerin negatif tutum içinde oldukları, yerleşim yeri açısından değerlendirildiğinde; yerleşim alanları büyüdükçe öğrencilerin derse yönelik tutumlarının da arttığı, öğrencilerin akademik durumları açısından bakıldığında, akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin derse yönelik tutumlarının yüksek olduğu, araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyleri açısından bakıldığında, gelir düzeyi çok düşük olan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının yüksek, gelir düzeyi çok iyi olan öğrencilerin ise Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının düşük olduğu bulunmuştur. Özel ve devlet okulları açısından Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları açısından anlamlı fark görülmemiştir.

ÖNERİLER

Bu kısımda iki tür öneride bulunulmuştur. Birincisinde araştırma bulgularına dayalı olarak bazı öneriler, ikincisinde ise bundan sonra bu konuyla ilgili yapılabilecek diğer araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Araştırma sonuçlarından faydalanılarak aşağıdaki öneriler verilmektedir.

1- Milli Eğitim Bakanlığı eğitim ve öğretimde tek yönlü amaç ve hedef belirlemekten kaçınıp, öğrencinin **bilişsel** (Haritanın önemini kavrayabilme vb.), **duyuşsal** (Kaşiflerin düşüncelerini takdir ediş vb.) ve **psikomotor** (Öğretmen kılavuzunda kabartma harita hazırlayabilme, mobil, model, diyoram hazırlayabilme vb.) alanda gelişmesini sağlayacak amaç ve hedefler seçmelidir.

2- Sadece il merkezlerinde bulunan bilişsel ve duyuşsal uyarıcılar, ulaşabildiği en küçük kırsal kesime kadar ulaştırılmalıdır.

3- İlköğretim öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını arttırmada öğretmenler sınıf içi ve sınıf dışı uygulamalarında fırsat eşitliğini göz önünde tutup, ilgi çekici olarak sunmalıdır.

4- Duyuşsal alan hedeflerini gerçekleştirebilecek sınıf ortamı hazırlamalı ve dersi öğrenmenin ve hatırlamanın en fazla olduğu aktif öğrenme tekniklerini kullanarak sunmalıdır.

5- İlköğretim Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum düzeylerini arttırmada düzenlenen sınıf içi demokratik uygulamaların ve yaşantıların, öğrencide örnek oluşturacak şekilde öğretmen ve yöneticilerin yaşantılarında da yansımaları gereklidir.

6- İlköğretim öğrencilerinin bireysel öğrenmelerini destekleyecek yöntemler ön plana çıkarılmalıdır. Öğrenciler öğrenme yöntemlerinde başarılı olduklarını fark ettiklerinde kendilerine güven ve derse karşı ilgileri artırılabilir.

7- İlköğretim öğrencileri arasında gelir düzeyinin farklı olması, okulda kazanmaları gereken duygu- tutum(lar) da fırsat eşitliğini sağlayacak, eğitim ve öğretim ortamında bu düzey farklarının ortadan kaldırılmaya çalışacak veya minimum düzeye indirilmeyi hedefleyecek şekilde oluşturulmalıdır. Önümüzdeki 2003-2004 eğitim-öğretim yılında uygulamaya geçirecek olan, ders kitaplarının devlet tarafından bedava karşılanması projesi, sadece kitaplarla sınırlı kalmamalı ve tüm ders araç gereçlerini de kapsamalıdır.

8- Öğretmenlerin eğitimdeki gelişmeleri sürekli takip etmeleri sağlanmalıdır. Eğitim teknolojilerinden sürekli bilgilendirilen öğretmen hedeflerine daha kolay ve etkili bir şekilde ulaşabilir.

Bundan sonraki araştırmalar için;

9- Bu tür çalışmalar daha geniş sayıdaki öğrenci gruplarına uygulanıp duyuşsal alanda bir profil elde edilebilir.

10- Duyuşsal alandaki tutumları ölçebilecek geçerliliği ve güvenilirliği yüksek test ve ölçekler geliştirilebilir.

11- Duyuşsal alan davranışlarının nasıl değerlendirileceği ile ilgili bir araştırma yapılır.

12- Duyuşsal alanla ilgili bilgi toplamak için yapılan araştırmalarda anket formu yerine bireysel görüşme formunda çalışmalar yürütülmelidir.

13- Gelir düzeyinin eğitime etkileri üzerinde farklı araştırmalar yapılabilir.

BİBLİYOGRAFYA

- Altıntaş, G. (1998) , "İlköğretim Okulları 4. Sınıf Fen Bilgisi Öğretiminde Araç-Gereç ve Bulmaca Tekniğinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Katkısı" Denizli: Pamukkale Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Arseven, A. (2001), "Alan Araştırma Yöntemi". Ankara: Ümit Ofset.
- Bacanlı, H. (1999), "Duyuşsal Davranış Eğitimi" Ankara: Nobel Yayınları.
- Bacanlı, H. (1999), "Gelişim ve Öğrenme" Ankara: Nobel Yayıncılık
- Bacanlı, H. (1998), "Duyuşsal Alan Davranışlarının Kazandırılması" Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı'nın Düzenlediği Bilgi Çağında Öğretmenimiz Sempozyumu, Ankara.
- Bacanlı, H. (1996), "Eğitimde Duyuşsal Hedeflerin Yeri" Kütahya 6. Milli Eğitim Sempozyumu.
- Baykul, Y. (1996), "İstatistik Metodlar ve Uygulamalar" Ankara: Lazer Ofset.
- Bloom, B.S. (1995), Çeviren: Özçelik D.A. "İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme". İstanbul: MEB.Yayıncılık.
- Efe, H. (1992). "Duyuşsal Yoğunluklu Amaçların Gerçekleşme Düzeyleri" Ankara Üniversitesi: Yüksek Lisans Tezi.
- Okumuş, F.A. (2001). "İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersinin Duyuşsal Hedeflerinin Değerlendirilmesi". Afyon:Kocatepe Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Sağlam, H. İ. (2000). "Sosyal Bilgiler Dersinin Demokratik Tutum Geliştirmedeki Rolü. Milli Eğitim Dergisi, sayı:146. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Şahin, T. Şahin, B. Çakır, Ö. (2000). "İlköğretim 6. Sınıf Fen Bilgisi Dersine İlişkin Bazı Değişkenlerin Öğrencilerin Duyuşsal Özelliklerini Açıklama Gücü". Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S:19.
- Şahin, T. Şahin, B. Çakır, Ö. (1996) "İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenmelerini Tahmin Eden Çeşitli Değişkenler ve Tahmin Etme Güçleri" Anı Yayıncılık Sayı:8
- Terim, U. (2001). "C.B.Ü. ve Dokuz Eylül Üniversitesi İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencilerinin Fen Bilimlerine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması". İzmir: Dokuz-Eylül Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- YÖK/Dünya Bankası Projesi (1996). " İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi".Ankara: Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.

EK-1 ÖĞRENCİ TUTUM DÜZEYİ BİLGİ FORMU

Değerli öğrenciler,

Bu anket sizin Sosyal Bilgiler dersine yönelik duyuşsal alanla ilgili tutum düzeylerinizi araştırmak için hazırlanmıştır. Anketin ilk bölümünde sizinle ilgili kişisel bilgiler istenmektedir. Parantez içindeki size uyan numaralı bölümün üstünü (X) şeklinde işaretleyiniz

İkinci bölüm ise sizin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumunuzu ölçmeyi amaçlayan sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümdeki her sorunun yanında **Hayır**, **Evet** seçenekleri vardır. Bu seçeneklerden hangisi size daha uygunsa o seçeneği (X) şeklinde işaretleyiniz. Her soru için seçeneklerden sadece **birisini** seçerek işaretleyiniz. **Soruları cevaplarken şu andaki duygu ve hislerinizi düşünerek cevaplayınız.**

Anket bilgi toplama amaçlı olduğu ve sadece bilimsel çalışmada kullanılacağı için isminizi yazmanıza gerek yoktur. Araştırmanın başarılı olması sizin bu anketi eksiksiz ve içtenlikle doldurmanıza bağlı olacaktır. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

S.Uğur ALTINTAŞ

1. BÖLÜM

Öğretmen

1-Cinsiyetiniz:

Kız(1)

Erkek(2)

2- Yaşınız:

13 yaşındayım (1)

14 yaşındayım (2)

15 yaşındayım (3)

3-Ailenizin oturduğu yerleşim yeri

Köy (1)

İlçe (2)

İl (3)

4-Sosyal Bilgiler dersinin geçen yılki karne notu

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

5-Sosyal Bilgiler dersinden aldığınız bu yılki ilk notunuz

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

6-Ailenizin toplam aylık gelir düzeyi

(1) 200 milyondan az

(2) 201-400 milyon arası

(3) 401-600 milyon arası

(4) 601 milyon ve üzeri

2.BÖLÜM

SORULAR	HAYIR	EVET
1-Sosyal Bilgiler dersinde farklı düşüncedeki arkadaşımı sabırla dinlerim.		
2-TVde Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili konuları dinlerim.		
3-Sosyal Bilgiler dersinde kendimi rahat hissederim.		
4-Sosyal Bilgiler dersinde konuşanın sözünü kesmeden dinlerim.		
5-Sosyal bilgiler öğretmenimi dikkatlice dinlerim.		
6-Sosyal Bilgiler dersinde, öğretmenimin derse geçmesini sessizce beklerim.		
7-Sosyal Bilgiler dersinde, söz alan arkadaşımın sözünü bitirmesini sabırla beklerim.		
8-Sosyal Bilgiler dersine zamanında gelirim		
9-Gazetelerde Sosyal Bilgiler dersi konuları ile ilgili haberleri okurum.		
10-Sınıfa getirilen Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili araç-gereçler hemen ilgimi çeker.		
11-Okul dışında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili düzenlenen; konferans, seminer, panel gibi etkinliklere isteyerek katılırım.		
12-Sosyal Bilgiler dersinde bana verilen görevi yerine getirmek için mutlaka zaman ayırırım.		
13-Sosyal Bilgiler dersinde birlikte çalıştığım grup arkadaşlarıma isteyerek yardım ederim.		
14-Sosyal Bilgiler dersinde verilen görevi, zorlama olmadan, zamanında ve istenilen özellikte yaparım.		
15-Sosyal Bilgiler dersinin ders dışında düzenlenen çalışmalarını hiç kaçırmam.		
16-Sosyal Bilgiler dersinde, küme çalışmalarında verilen görevleri hiç aksatmam.		
17-Sosyal Bilgiler dersinde, küme çalışmalarında arkadaşlarımla birlikte araştırma yapmaktan zevk alırım.		
18-Sosyal Bilgiler dersinde öğretmeni dersten alıkoyup, dersi kaynatma isteğim hiçbir zaman olmaz.		
19-Sosyal Bilgiler dersinin ödevini verildiği gün yaparım.		
20-Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili araç – gereçlerime özen gösteririm.		
21-Okul yazı panosuna Sosyal Bilgilerle ilgili yazılar yazmak hoşuma gider.		
22-Sosyal bilgiler dersindeki ilgimi çeken bir konuyla ilgili yazıları okumaları için arkadaşlarımla ikna ederim.		
23-Okulda Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili; kırılan, yıpranan, yıtılan bir araç gereci, okula tekrar alabilmek için		

düzenlenen bir kampanya için elimden gelen yardımı yaparım.		
24-Sosyal Bilgiler dersinde bana karşı yapılan eleştirileri sonuna kadar dinlerim.		
25-Sosyal Bilgiler dersinde beni eleştiren arkadaşlarıma karşı hoşgörülü ve sabırlı olurum.		
26-Sosyal Bilgiler konularını öven bir konuşma yapan konuşmacıyı büyük bir zevkle alkışlarım.		
27-Kütüphaneden Sosyal Bilgilerle ilgili kitapları almak beni mutlu eder.		
28-Okul dışında, arkadaşlarımla Sosyal Bilgiler ile ilgili konuları konuşmaya düşkünümdür.		
29-Arkadaşlarımla Sosyal Bilgilerle ilgili araç-gereçlerini korumak bana mutluluk verir.		
30-Sosyal Bilgiler ile ilgili araç-gereçlerin tamiri, yenilenmesi veya satın alınması için düzenlenen bir yardım kampanyasında zevkle görev alırım.		
31-Sosyal bilgiler dersi için önerilen yeni bir çalışma yöntemini hiç zaman kaybetmeden kendime uygularım.		
32-Sosyal Bilgilerle ilgili bir grup çalışmada arkadaşlarıma karşı sevgi, saygı ve hoşgörü gösteririm.		
33-Sosyal Bilgilerle ilgili yeni görüşleri denemeye ve yeni problemler üzerinde çalışmaya istekliyim.		
34-Sosyal Bilgiler dersinin dayandığı ilkeleri ısrarlı bir şekilde savunurum.		
35-Sosyal bilgiler dersini daha iyi öğrenebilmem için, ısrarla daha iyi bir ders çalışma yöntemi geliştirme çabasında olurum.		
36-Dersler arasında en çok Sosyal Bilgiler dersinden hoşlanırım.		
37-Her fırsatta diğer arkadaşlarıma Sosyal Bilgiler dersinin gereğini ve önemini vurgulayan konuşmalar yaparım.		
38-Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiğimiz yerleri görmek için bir gezi düzenleme işinde aktif olarak görev almak beni mutlu eder.		
39-Sosyal Bilgiler dersini alt sınıflara sevdirmek için, arkadaşlarımla Sosyal Bilgilerle ilgili bir eğitici kol kurmak beni çok mutlu eder.		
40-Okulda Sosyal Bilgilerle ilgili bir köşe oluşturmada, arkadaşlarımla ortak bir çalışma düzenlemek beni çok sevindirir.		
41-Sosyal Bilgiler dersi benim için çok önemlidir, adeta her şeyimdir.		

42-İleride Sosyal Bilgiler ile yakından ilgili bir meslek seçmem kesindir.		
43-Sosyal Bilgiler dersini iyi öğrenmek için her fedakarlığı yaparım.		
44-Sosyal Bilgiler dersine o kadar düşkünüm ki; adeta ona tutkuyla bağlıyım.		
45-Sosyal Bilgiler dersine kötü söz söyleyenlere her durumda karşı çıkarım.		
46-İlerideki yaşantım için en büyük hayalim Sosyal Bilgiler ile ilgili mesleği olan birisiyle evlenmektir.		
47-Sosyal Bilgiler dersine olan sevgim benim için birçok şeyden önce gelir.		
48-Sosyal Bilgiler dersini aşağılayan birisiyle hiç düşünmeden, kıyasıya tartışırım.		
49-Sosyal Bilgiler dersinin olmadığı bir dünya çok anlamsız olurdu.		
50-Dünyada Sosyal Bilgiler dersini savunan tek kişi olarak kalsam bile, yinede Sosyal Bilgiler dersine yönelik duygu ve düşüncelerim değişmez.		